

Motion till riksdagen 2005/06:U372

av **Gudrun Schyman (-)**

Vidgat säkerhetspolitiskt begrepp

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett vidgat säkerhetspolitiskt begrepp som också innefattar det strukturella våld som i vardagen riktas mot kvinnor.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om återrapportering av inrikes- och utrikespolitiska konsekvenser.

Motivering

Den nuvarande globala säkerhetspolitiken baseras på idén om dominans och på konstruktioner av ”den andre”. Hotet kommer ”utifrån” och de som ska skyddas, ”kvinnor och barn”, befinner sig ”inom” statens/nationens gränser.

Säkerhets- och försvarspolitikerna baseras på föreställningen om makt genom dominans, auktoritet, kontroll, fysisk och slutligen militär makt. Makt uppnådd genom dominans är opålitlig och manipulativ i förhållande till medborgarna. Det kan göra det möjligt för t.ex. en liten grupp män, samlade kring idén om kärnvapenavskräckning, att agera i direkt motsättning till majoriteten av människornas intressen. När fakta kommer fram är det för sent. Kapprustningen är igång. Säkerhetspolitiken har på så sätt givits en ”super-status”, en överhöghet i förhållande till den ”normala” politiken.

Tillsammans med starka (ekonomiska) intressen i det militärindustriella komplexet har man skapat legitimitet för idén om att det självklara alternativet för att ”skydda” är att använda militär makt. Tankemodellen med ”den andre” kommer alltid att underminera säkerheten för olika grupper som kan framställas som ”annorlunda”, bl.a. utifrån etnicitet och sexuell läggning. Modellen kommer heller aldrig att omfatta kvinnors säkerhet, så länge som kvinnor fortsätter att grovt marginaliseras inom ramen för den ”riktiga” politiken.

Fel! Okänt namn på

Utvidgad säkerhet byggd på mänsklig säkerhet

För drygt 20 år sedan lanserades begreppet ”mänsklig säkerhet” (Galtung, Öberg). Begreppet används på internationell nivå (FN, UNDP, Commission for Human Security) och syftet är att flytta (säkerhets-) fokus från staten till människan. Målet är en (mänskligt) hållbar utveckling, med garanti för alla att medborgare ska få alla rättigheter som en tillhörighet till en stat ska innebära. Men också i det sammanhanget sätts kvinnorna i en paradoxal position, eftersom begreppet inte innefattar *alla* relationer, dvs. ”tillhörigheten” till både *familj/kommun/stat*.

I sina relationer, på samhällets olika nivåer, har kvinnor konstruerats och beskrivits både som ”symboler” och som ”den andre”. (Yval-Davis 1997). Man har både startat krig i kvinnors namn och förtryckt dem i kulturers och traditioners namn. *Kvinnor betecknar både etnicitetens heder och är mål för våldtäkt på grund av den.*

Begreppet mänsklig säkerhet kan sägas omfatta tre grundläggande kategorier av rättigheter och friheter: överlevnad, välfärd och värdighet (Sabina Alkire 2002). Men begreppen blir ofullständiga eftersom de inte reflekterar det faktum att hotet mot kvinnors säkerhet ofta ligger just ”inom” deras tillhörighetsrelationer. Kvinnorna är nämligen offer för våld utövat av sina närmaste och käraste – partner och män i ”sin egen” familj, ”sin egen” släkt, ”sitt eget” hem. Kvinnor våldtas på gator och i parker, i ”sin egen” stad och trakasseras på ”sin egen” arbetsplats. (Yval-Davis)

Säkerhetspolitiken når inte dit. Kvinnors säkerhet har förpassats till den ”privata” sfären. Inom den globala säkerhetspolitiken kommer kvinnorna bara i fokus när de kan användas som ursäkt för att starta krig eller när de kan användas för att samla folk för att kriga. Då ska kvinnorna beskyddas eller befrias – som vid den militära aktionen mot Afghanistan och även till en viss grad i Irak nyligen.

Den existerande patriarkala säkerhetspolitiska modellen måste öppnas. Ramarna måste vidgas så att också kvinnors liv omfattas. Det globala säkerhetspolitiska begreppet måste vidgas så att också det strukturella våld som riktas mot kvinnor i vardagen innefattas. Regeringen bör i alla sammanhang (nationellt och internationellt) verka för ett sådant vidgat säkerhetspolitiskt begrepp. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Regeringen bör också återkomma till riksdagen med en redogörelse över vilka konsekvenser ett sådant vidgat säkerhetspolitiskt begrepp får, både för utrikes- och inrikespolitiken. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Stockholm den 5 oktober 2005

Gudrun Schyman (-)